

რეკომენდაცია კვალიფიკაციის დამადასტურებელ მოთხოვნებთან დაკავშირებით

წინასიტყვაობა

სახელმწიფო შესყიდვების მარეგულირებელი კანონმდებლობის თანახმად, სსიპ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო აწარმოებს საჯარო შესყიდვების სფეროში არსებული მდგომარეობის სისტემურ შესწავლასა და ანალიზს. აღნიშნულ საქმიანობაზე დაყრდნობით, სააგენტო ეწევა საკონსულტაციო-სარეკომენდაციო მომსახურებას შემსყიდველი ორგანიზაციებისათვის, შესყიდვების პროცესის კომპლექსური გაუმჯობესების მიზნით.

საქართველოში სახელმწიფო სექტორთან დადებული ხელშეკრულებების ჯამური ღირებულება წელიწადში 2,7 მილიარდ ლარს აჭარბებს, რაც მთლიანი შიდა პროდუქტის დაახლოებით 10%-ს უტოლდება. სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს მიერ დანერგილმა ერთიანმა ელექტრონულმა სისტემამ eProcurement, მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი სახელმწიფო ტენდერებში ბიზნეს ორგანიზაციების და საწარმოების მონაწილეობას. მიუხედავად ამისა, პრაქტიკა გვიჩვენებს, რომ სახელმწიფო შესყიდვების კანონმდებლობისა და ელექტრონული პლატფორმის სრული პოტენციალის გამოყენებისათვის, საჭიროა შემსყიდველ ორგანიზაციებს ჩამოუყალიბდეთ სათანადო ცოდნა, განწყობა და უნარ-ჩვევები სახელმწიფო ტენდერებში ბიზნეს-საწარმოთა მონაწილეობის ხელშეწყობისათვის. შემსყიდველი ორგანიზაციები უნდა ათვითცნობიერებდნენ, რომ სახელმწიფო შესყიდვების პროცესში მსხვილ ბიზნესმენტთა თუ ინდემწარმეთა ფართო ჩართულობა მიგვიყვანს გაზრდილ კონკურენციამდე, რაც თავის მხრივ, საშუალებას მოგვცემს მიღწეულ იქნას ფასისა და ხარისხის ოპტიმალური შეფარდება.

წინამდებარე მეთოდოლოგია ეფუძნება როგორც სსიპ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს ექსპერტ-ანალიტიკოსთა გამოცდილებას, ასევე საერთაშორისოდ აღიარებულ საუკეთესო პრაქტიკას. გამოცდილება ადასტურებს, რომ წარმატებულ შესყიდვას დიდწილად კვალიფიციურად წარმართული შესყიდვის

წინამოსამზადებელი ეტაპი განაპირობებს. გამომდინარე აქედან, წინამდებარე რეკომენდაციაში წარმოდგენილია შესყიდვების წინამოსამზადებელ ეტაპთან მჭიდროდ დაკავშირებული საკითხი - კვალიფიკაციის დამადასტურებელი მოთხოვნების განსაზღვრა.

წინამდებარე რეკომენდაციის მიზანს ათასობით შემსყიდველი ორგანიზაციის შესაბამისი თანამშრომლების ცოდნისა და კომპეტენციის გაღრმავება წარმოადგენს. ასევე, ამ რეკომენდაციების სათანადოდ გამოყენება მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებს მრავალი სატენდერო დოკუმენტის ხარისხს, რაც სათანადოდ აისახება როგორც სახელმწიფო ტენდერებში მიმწოდებელთა მაღალ აქტივობაზე, ასევე წარმატებულად დასრულებული შესყიდვების რაოდენობრივ მაჩვენებელზე.

1. საკვალიფიკაციო მოთხოვნების არსი და მიზეზები

შემსყიდველი ორგანიზაციის მხრიდან მიმწოდებლებზე წაყენებული ტექნიკური და კვალიფიკაციის დამადასტურებელი მოთხოვნები ემსახურება ა) მიმწოდებლების ტექნიკური ცოდნის/გამოცდილების, ბ) ფინანსური და ტექნიკური შესაძლებლობების და გ) სანდოობის შეფასების მიზანს¹. ყოველი ცალკეული მოთხოვნის წაყენებისას აუცილებელია, დაცული იქნას ობიექტურობისა და არადისკრიმინაციულობის პრინციპები, რაც გულისხმობს კვალიფიკაციის დამადასტურებელი მოთხოვნების შესყიდვის ობიექტის სპეციფიკის, მოცულობის და მიწოდების ვადის გათვალისწინებით შესყიდვის ობიექტთან მიმართებაში პირდაპირ და პროპორციულად განსაზღვრას.

1.1 მიმწოდებლის ტექნიკური ცოდნა/გამოცდილება

მიმწოდებელი ტექნიკურად მცოდნეა, თუ ის ფართოდ ფლობს საწარმოო პროცესების თანამედროვე მეთოდებს და გააჩნია პროექტის შესრულებისათვის საჭირო პროფესიონალიზმი, კვალიფიკაცია და გამოცდილება. ობიექტურობის და არადისკრიმინაციულობის პრინციპის დაცვა მოითხოვს იმ საჭირო ტექნიკური ცოდნის და გამოცდილების მოთხოვნას, რომელიც აუცილებელია კონკრეტული შესყიდვის ობიექტის მიწოდებისათვის. როგორც წესი, ტექნიკური ცოდნის/გამოცდილების მატარებელს წარმოადგენს არა საწარმო, არამედ საწარმოში დასაქმებული შესაბამისი კვალიფიკაციის/გამოცდილების მქონე პერსონალი. შესაბამისად, ტექნიკური ცოდნის

¹მიზნების აღნიშნული კლასიფიკაცია მოყვანილია, როგორც ევროკავშირის დირექტივებშიც.იხ. [Directive 2004/18/ec of the european parliament and of the council, Article 45–48](#), ასევე ცალკეული ქვეყნების რეკომენდაციებშიც, მაგ. ბავარიის მიწის ეკონომიკის, ტრანსპორტისა და ტექნოლოგიების სამინისტროს მიერ გამოცემული პუბლიკაცია, იხ. [Das wirtschaftlichste Angebot, Bayerisches Staatsministerium für Wirtschaft, Verkehr und Technologie](#), გვ. 7.

შეფასებისათვის, საჭიროა მიმწოდებელს მოეთხოვოს ტექნიკური ცოდნის/გამოცდილების არსებობის დასაბუთება ტენდერით გათვალისწინებული პროექტის განხორციელებაზე პასუხისმგებელ პირებთან მიმართებაში².

1.2 ფინანსური და ტექნიკური შესაძლებლობები

ტექნიკური ცოდნისაგან განსხვავებით, ფინანსური და ტექნიკური შესაძლებლობების შეფასება გულისხმობს არა სპეციალისტების, არამედ საწარმოს ქმედითუნარიანობის შეფასებას³. ტექნიკური შესაძლებლობების შეფასების მიზნით, შესაბამისი მოთხოვნების წაყენება მიზნად ისახავს იმას, რომ შემსყიდველმა ორგანიზაციამ შეიცნოს, აძლევს, თუ არა მიმწოდებელს შესყიდვის ობიექტის სათანადოდ მიწოდების საშუალებას მისი საწარმოს ზომა და აღჭურვილობა. ტიპიურ მოთხოვნას განეკუთვნება, მაგალითად, დასაბუთება მიმწოდებლის მხრიდან შესაბამისი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის ხელთ არსებობის შესახებ.

როგორც წესი, მიმწოდებელი ფასდება ფინანსურად შეძლებულად, თუ მას გააჩნია თანამშრომლების, სახელმწიფოსა და საკუთარი მიმწოდებლების მიმართ ვალდებულებების შესრულებისათვის საჭირო ფინანსური სახსრები, ხოლო საწარმოს ბრუნვა იძლევა საშუალებას, შევაფასოთ მიმწოდებლის მიერ კონკრეტული მოცულობის პროექტის განხორციელების ზოგადი შესაძლებლობები⁴.

1.3 სანდოობა

მიმწოდებელი, როგორც წესი, შეგვიძლია შევაფასოთ სანდოდ, თუ მის მიერ წარდგენილი ინფორმაცია გვაძლევს საფუძველს, ვივარაუდოთ, რომ ხელშეკრულება შესრულდება ჯეროვნად და კეთილსინდისიერად. ტიპიურ მოთხოვნებს წარმოადგენენ, მაგალითად, ცნობა იმის შესახებ, რომ არ მიმდინარეობს საწარმოს ლიკვიდაცია; ცნობა, რომ არ მიმდინარეობს გადახდისუნარიანობის საქმის წარმოება; დამკვეთის მიერ გაწეული რეკომენდაციები; ფასწარმოქმნის ადეკვატურობის დასაბუთება სატენდერო წინადადების ფასსა და სავარაუდო ღირებულებას შორის მკვეთრი სხვაობის არსებობის შემთხვევაში.

² ტექნიკური ცოდნის დამადასტურებელი დოკუმენტების მოთხოვნასთან დაკავშირებით, ევროკავშირი დადებითად მოიხსენიებს ლატვიის სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს რეკომენდაციას, რომლის მიხედვითაც მოთხოვნილ უნდა იქნას არა საწარმოს, არამედ პასუხისმგებელი პირების გამოცდილება. იხ. [European Code of Best Practices Facilitating Access by SMEs to Public Procurement Contracts](#), გვ.15.

³ შესაბამისად, ფინანსურ და ტექნიკურ შესაძლებლობებს განვიხილავთ ტექნიკური ცოდნისგან განცალკევებით.

⁴ იხ. [Das wirtschaftlichste Angebot, Bayerisches Staatsministerium für Wirtschaft, Verkehr und Technologie](#), გვ. 8.

გახსოვდეთ:

- მიმწოდებლის კვალიფიკაციის დამადასტურებელი მოთხოვნების წაყენება ემსახურება მიმწოდებლების ტექნიკური ცოდნის/გამოცდილების, ფინანსური და ტექნიკური შესაძლებლობების და სანდოობის შეფასების მიზანს. ცალკეული მოთხოვნის განსაზღვრისას, შემსყიდველმა ორგანიზაციამ წინასწარ უნდა გაანალიზოს, თუ რა მიზნით იდება სატენდერო დოკუმენტაციაში ყოველი წაყენებული მოთხოვნა;
- შემსყიდველი ორგანიზაციის მიერ მოთხოვნილ საკვალიფიკაციო მოთხოვნებში აუცილებელია დაცული იქნას ობიექტურობის და არადისკრიმინაციულობის პრინციპები, რაც გულისხმობს წაყენებული მოთხოვნების შესყიდვის ობიექტთან პირდაპირ და ზომიერად პროპორციულ კავშირს; შესაბამისად, ცალკეული მოთხოვნები უნდა განისაზღვროს შემთხვევისებრ, შესყიდვის ობიექტის მოცულობის, სირთულის, მიწოდების ვადის, გადახდის პირობებისა და შესყიდვის სხვა თავისებურებათა გათვალისწინებით;
- საწარმოს ბრუნვა იძლევა საშუალებას, შევაფასოთ, გააჩნია, თუ არა მიმწოდებელს კონკრეტული მოცულობის პროექტის განხორციელებისათვის საჭირო ზოგადი შესაძლებლობები;
- როგორც წესი, ტექნიკურ ცოდნას/გამოცდილებას ფლობს არა საწარმო, არამედ საწარმოს პერსონალი. შესაბამისად, ჩვენი რეკომენდაციაა, ტექნიკური ცოდნის/გამოცდილების შეფასების მიზნით, მიმწოდებელს მოეთხოვოს პროექტზე პასუხისმგებელი პირების/სპეციალისტების პროფესიული განათლებისა და გამოცდილების დამადასტურებელი დოკუმენტების წარდგენა.

2. წლიური ბრუნვა

წლიური ბრუნვა წარმოადგენს სასარგებლო ინდიკატორს, რათა შევაფასოთ, აქვს, თუ არა მიმწოდებელს მოცემული პროექტის განხორციელებისათვის საჭირო ზოგადი შესაძლებლობები. მოთხოვნის არსი მდგომარეობს იმაში, რომ, როგორც წესი, შეგვიძლია ვივარაუდოთ, რომ მიმწოდებელს გააჩნია შესყიდვის ობიექტის მიწოდებისათვის საჭირო ზოგადი შესაძლებლობები, თუ ანალოგიური შესყიდვის ობიექტის მიწოდება წარმოადგენდა მიმწოდებლის სპეციალიზირების სფეროს წარსულში და თუ მიმწოდებელს დღესდღეობითაც გააჩნია ხელთარსებული ზოგადი რესურსი (მაგალითად, თუ პროექტის განხორციელებისათვის საჭირო ზოგადი შესაძლებლობები არ არის შემცირებული სხვა მიმდინარე ვალდებულებების არსებობის გამო).

გაითვალისწინეთ:

გამომდინარე სპეციალიზირების გათვალისწინების საჭიროებიდან, რეკომენდირებულია, ბრუნვის მოთხოვნა განხორციელდეს ტენდერში მოცემული შესყიდვის ობიექტის ანალოგიურ პროექტებთან მიმართებაში.

ყოველი ტენდერის გამოცხადებამდე შემსყიდველმა ორგანიზაციამ საჭიროა თავად შეაფასოს, არსებობს თუ არა, მისაწოდებელი შესყიდვის ობიექტის სპეციფიკიდან გამომდინარე, მიმწოდებლის ზოგადი შესაძლებლობების შეფასების და, შესაბამისად, ანალოგიური პროექტების განხორციელების შესახებ ინფორმაციის მოთხოვნის საჭიროება.

გაითვალისწინეთ:

მიმწოდებლის ზოგადი შესაძლებლობების შეფასება და, შესაბამისად, მიმწოდებლების მხრიდან ბრუნვის დეკლარირების მოთხოვნა რეკომენდირებულია განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც

- ტენდერში მონაწილე პრეტენდენტს შეაქვს მნიშვნელოვანი წილი საბოლოო პროდუქტის შექმნაში;
- შესყიდვის ობიექტის მოცულობა შედარებით მაღალია.

ტიპიურ ობიექტებს, რომელთა შესყიდვისას საჭიროა შეფასდეს მიმწოდებლის ზოგადი შესაძლებლობა, განეკუთვნება, მაგალითად, ინფრასტრუქტურული პროექტები, სამშენებლო და სამონტაჟო სამუშაოები.

უნდა აღინიშნოს, რომ პროექტის განხორციელების შესაძლებლობები კლებულობს, თუ ტენდერის ჩატარების დროისთვის შემცირებულია მიმწოდებლის თავისუფალი რესურსი, რაც ნიშნავს იმას, რომ ტენდერით განსაზღვრული შესყიდვის ობიექტის მიწოდების პერიოდში, მიმწოდებელს სხვა ხელშეკრულებების ფარგლებში უკვე გააჩნია მიმდინარე ვალდებულები.

ისევე, როგორც ნებისმიერი სხვა მოთხოვნა, პრეტენდენტის მიერ წარსადგენი ანალოგიური პროექტების ჯამური ოდენობა ზომიერ პროპორციაში უნდა იყოს განსახორციელებელი

პროექტის სირთულესთან – შესყიდვის ობიექტის მოცულობასთან და იმ პერიოდის ხანგრძლივობასთან, რომლის განმავლობაშიც საჭიროა შესრულდეს მოცემული პროექტი.

ბრუნვის მოთხოვნის საჭიროების არსებობის შემთხვევაში, ჩვენი რეკომენდაციაა, პროპორციულობის პრინციპის დაცვის მიზნით გამოყენებულ იქნას ქვემოთ აღწერილი **ორი ალტერნატივიდან ერთ-ერთი**.

პირველი ალტერნატივის ფარგლებში შემსყიდველი ორგანიზაცია აფასებს პრეტენდენტის ზოგად შესაძლებლობებს პრეტენდენტის სხვა მიმდინარე ვალდებულებების გათვალისწინების გარეშე. აღნიშნული ალტერნატივის დადებით მხარეს მეთოდის სიმარტივე წარმოადგენს.

მეორე ალტერნატივა გულისხმობს პრეტენდენტის ზოგადი შესაძლებლობების შეფასებას პრეტენდენტის სხვა მიმდინარე ვალდებულებების გათვალისწინებით. ალტერნატივის დადებით მხარეს შეფასების სიზუსტე წარმოადგენს - მეთოდით დგინდება, თუ რამდენად შეესაბამება მიმწოდებლის მიერ ხელთარსებული თავისუფალი რესურსი პროექტის განხორციელებისათვის საჭირო ზოგად შესაძლებლობებს. მეთოდის უარყოფით მხარეს, მიმწოდებლის მიერ წარმოდგენილი ინფორმაციის გაკონტროლების სირთულე განეკუთვნება⁵.

აღნიშნული მეთოდების გამოყენებით განისაზღვრება განხორციელებული ანალოგიური პროექტების ის საჭირო ჯამური ოდენობა, რომელიც პრეტენდენტს უნდა ჰქონდეს განხორციელებული სრული ერთ წლიანი (12 თვიანი) პერიოდის განმავლობაში. ამასთან, რეკომენდირებულია, რომ აღნიშნული მოთხოვნები ვრცელდებოდეს არაუმეტეს უკანასკნელ სამ სრულ წელიწადზე⁶.

გაითვალისწინეთ:

სადაო საკითხების თავიდან აცილების მიზნით, რეკომენდირებულია სატენდერო დოკუმენტაციაში სრული წლის ზუსტი მნიშვნელობის დაკონკრეტება, მაგალითად შემდეგი ფორმით: სრულ წელიწადში იგულისხმება 2012 წლის 17 ივნისიდან 2013 წლის 17 ივნისამდე პერიოდი.

⁵კონტროლის ნაწილობრივად განხორციელების საშუალებას იძლევა სახელმწიფო შესყიდვების ერთიან ელექტრონულ სისტემაში განთავსებული ინფორმაცია.

⁶ ბრუნვის მოთხოვნის არაუმეტეს სამ წლიან პერიოდზე შეზღუდვის რეკომენდაციას ვხვდებით წინამდებარე დოკუმენტში მითითებული წყაროების უმრავლესობაში.

ბრუნვის მოთხოვნა შესაძლებელია გამოყენებულ იქნას შემდეგი ორი მიდგომით:

ა) დაანგარიშებული ანალოგიური პროექტების წლიური ოდენობა პრეტენდენტს უნდა ჰქონდეს განხორციელებული ყოველი მოთხოვნილი ერთწლიანი პერიოდის განმავლობაში (მაგალითად, წელიწადში ჯამურად 100000 ოდენობის ანალოგიური სამუშაოები უნდა იყოს შესრულებული როგორც 05.04.2011–05.04.2012 პერიოდის, ასევე 05.04.2012–05.04.2013 პერიოდის განმავლობაში);

ბ) ანალოგიური პროექტების დაანგარიშებულ წლიურ ოდენობას უნდა აღემატებოდეს შესრულებული ანალოგიური პროექტების ჯამური ღირებულების საშუალო მაჩვენებელი (მაგ. ორი ერთწლიანი პერიოდის საშუალო უნდა აღემატებოდეს ფორმულით დაანგარიშებულ ზღვარს)⁷.

ალტერნატივა 1: პრეტენდენტის ზოგადი შესაძლებლობების შეფასება თავისუფალი რესურსის გათვალისწინების გარეშე

ალტერნატივა გულისხმობს სატენდერო წინადადებაში პირობის ჩადებას, რომლის მიხედვითაც ტენდერში მონაწილე პრეტენდენტმა შემსყიდველ ორგანიზაციას საჭიროა წარუდგინოს ანალოგიური პროექტების შესრულების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია, რომელთა ჯამური ოდენობა ერთი სრული წლისათვის განისაზღვრება შემდეგი ფორმულის გამოყენების საშუალებით:

$$\Sigma = \frac{E \cdot 12}{D} \cdot M, \text{ სადაც:}$$

Σ – ტენდერში მოცემული კონკრეტული შესყიდვის ობიექტის წარსულში ანალოგიური შესრულებული სამუშაოების/გაწეული მომსახურების/მიწოდებული საქონლის ჯამური ღირებულება ლარებში;

E – წინამდებარე ტენდერით განსაზღვრული შესყიდვის ობიექტის სავარაუდო ღირებულება ლარებში;

⁷ ორივე მოყვანილ ალტერნატივას გააჩნია როგორც დადებითი, ასევე უარყოფითი მხარეები. მაგალითად, სატენდერო დოკუმენტაციაში ბ) პირობის ჩადებით ხორციელდება კრიზისულ პერიოდებში, ზოგადად, შემცირებული აქტივობების უკეთესად გათვალისწინება, მაშინ, როდესაც ა) ალტერნატივის გამოყენებით უკეთესად აღმოიფხვრება ის საშიშროება, რომ ტენდერში კვალიფიცირება მოახდინოს იმ კომპანიამ, რომელსაც უკანასკნელი პერიოდის განმავლობაში შეუმცირდა ზოგადი შესაძლებლობები.

D – წინამდებარე ტენდერით განსაზღვრული შესყიდვის ობიექტის მიწოდების პერიოდის ხანგრძლივობა თვეებში (შესაბამისად, ფორმულის მრიცხველი მრავლდება რიცხვ 12-ზე, ერთი სრული წლის შესაბამისი ოდენობის დაანგარიშებისათვის);

M – მულტიპლიკატორი, რომლის მნიშვნელობა განისაზღვრება პროექტის სირთულისდამიხედვით. სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს მიერ რეკომენდირებული მულტიპლიკატორის (ქვედა და ზედა) ზღვრები მოცემულია ქვემოთ მოყვანილ ცხრილში:

შესყიდვის ობიექტი	
• რეკომენდირებული მულტიპლიკატორის ოდენობა	0,5 - 0,75

მაგალითი 1: ანალოგიური პროექტების ჯამური ღირებულების წარდგენა თავისუფალი რესურსის გათვალისწინების გარეშე	
შესყიდვის ობიექტი:	მთლიანი ან ნაწილობრივი სამშენებლო სამუშაოები და სამოქალაქო მშენებლობის სამუშაოები
შესყიდვის სავარაუდო ღირებულება:	500000 ლარი
მიწოდების ვადა:	10 თვის განმავლობაში
ტენდერის გამოცხადების თარიღი:	2012 წლის 5 აპრილი
მულტიპლიკატორი:	მულტიპლიკატორი = 0,5 (შემსყიდველი ორგანიზაციის მიერ არჩეული მულტიპლიკატორი პროექტის ტიპური ხასიათიდან გამომდინარე)
წლიური ბრუნვის მოთხოვნა	უკანასკნელი 2 სრული წლისათვის, 2010 წლის 5 აპრილი – 2012 წლის 5 აპრილი ერთი სრული წლისათვის 300000, ვინაიდან $500000 \cdot 12 \cdot 0,5 / 10 = 300000$
სატენდერო დოკუმენტაციის პირობა	შესყიდვაში მონაწილეობის მსურველ პირს უკანასკნელი 2 სრული წლის (2010 წლის 5 აპრილიდან – 2012 წლის 5 აპრილამდე) განმავლობაში საჭიროა ჰქონდეს შესრულებული წელიწადში საშუალოდ 300000 ლარის ოდენობის ანალოგიური ხასიათის, სირთულის და შინაარსის სამუშაოები (სამშენებლო სამუშაოები და/ან შენობის რეაბილიტაცია). შესყიდვაში მონაწილეობის მსურველმა პირმა უნდა წარმოადგინოს ტენდერით გათვალისწინებული ანალოგიური ხასიათის, სირთულის და შინაარსის სამუშაოებზე გაფორმებული ხელშეკრულებების და ამ სამუშაოების დასრულების დამადასტურებელი დოკუმენტის ასლები (სამუშაოების შესრულების აქტი, ან/და შესრულებული სამუშაოების მიღება-ჩაბარების აქტი, ან/და დამკვეთის მიერ გაცემული შესრულებული სამუშაოების დამადასტურებელი ცნობა).

ალტერნატივა 2

ალტერნატივა გულისხმობს სატენდერო დოკუმენტაციაში პირობის ჩადებას, რის მიხედვითაც ტენდერში მონაწილე პრეტენდენტს მოეთხოვება წარსულში, სრული წლის განმავლობაში შესრულებული ანალოგიური პროექტების იმ საჭირო ჯამური ღირებულების თვითონვე⁸ დაანგარიშება, რის შესახებაც პრეტენდენტმა შემსყიდველ ორგანიზაციას საჭიროა წარუდგინოს ანალოგიური პროექტების შესრულების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია, რომელთა ჯამურ ოდენობას პრეტენდენტი განსაზღვრავს შემდეგი ფორმულის გამოყენების საშუალებით:

$$\Sigma = \frac{(P + L) \cdot 12}{D} \cdot M, \text{ სადაც:}$$

Σ – ტენდერში მოცემული კონკრეტული შესყიდვის ობიექტის წარსულში ანალოგიური შესრულებული სამუშაოების/გაწეული მომსახურების/მიწოდებული საქონლის ჯამური ღირებულება ლარებში;

P – წინამდებარე ტენდერით წარმოდგენილი სატენდერო წინადადების ფასი ლარებში;

D – წინამდებარე ტენდერით განსაზღვრული შესყიდვის ობიექტის მიწოდების პერიოდის ხანგრძლივობა თვეებში;

L – წინამდებარე ტენდერით განსაზღვრული შესყიდვის ობიექტის მიწოდების პერიოდში სხვა მიმდინარე ხელშეკრულებების ფარგლებში დარჩენილი ანალოგიური ვალდებულებების ჯამური ღირებულება ლარებში⁹;

M – მულტიპლიკატორი, რომლის მნიშვნელობა განისაზღვრება პროექტის სირთულისდამიხედვით. სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს მიერ რეკომენდირებული მულტიპლიკატორის (ქვედა და ზედა) ზღვრები მოცემულია ქვემოთ მოყვანილ ცხრილში:

⁸ გამომდინარე იქედან, რომ შემსყიდველი ორგანიზაცია ვერ იქნება ინფორმირებული პრეტენდენტის მიერ მიმდინარე ხელშეკრულებების ფარგლებში დარჩენილი ვალდებულებების შესახებ.

⁹ იმ შემთხვევაში, თუ მიწოდების სხვა მიმდინარე ვალდებულებების შესრულების პერიოდი აღემატება ტენდერით გათვალისწინებულ მიწოდების ვადას, შესაძლებელია, შემსყიდველმა ორგანიზაციამ გაითვალისწინოს პირობა, რომლის მიხედვითაც ჩაითვლება, რომ ვალდებულებები თანაბრად ნაწილდება მათ შესრულების პერიოდზე. მაგალითად, თუ მიწოდების სხვა მიმდინარე ვალდებულებებია 100000 ლარი, ვალდებულების შესრულების პერიოდია 5 თვე, ხოლო ტენდერით გათვალისწინებულია 3 თვიანი მიწოდების ვადა, ზემოთ აღნიშნული პირობის სატენდერო დოკუმენტაციაში ჩადების შემთხვევაში, ჩაითვლება, რომ ტენდერით განსაზღვრულ მიწოდების პერიოდში მიწოდების მიმდინარე ვალდებულება შეადგენს 60000 ლარს.

შესყიდვის ობიექტი	
• რეკომენდირებული მულტიპლიკატორის ოდენობა	0,5 - 0,75

მაგალითი 2: ანალოგიური პროექტების ჯამური ღირებულების წარდგენა (ზემოთ მოყვანილი ფორმულის შესაბამისად)

შესყიდვის ობიექტი:	შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზის მშენებლობა
შესყიდვის საგარაუდო ღირებულება:	600000 ლარი
მიწოდების ვადა:	13 თვის განმავლობაში
ტენდერის გამოცხადების თარიღი:	2012 წლის 5 აპრილი
მულტიპლიკატორი:	მულტიპლიკატორი = 0,75 (შემსყიდველი ორგანიზაციის მიერ არჩეული მულტიპლიკატორი პროექტის რთული ხასიათიდან გამომდინარე)
წლიური ბრუნვის მოთხოვნა	უკანასკნელი 2 სრული წლისათვის, კერძოდ 2010 წლის 5 აპრილი – 2012 წლის 5 აპრილის პერიოდისათვის.
სატენდერო დოკუმენტაციის პირობა	<p>შესყიდვაში მონაწილეობის მსურველ პირს უკანასკნელი 2 სრული წლის (2010 წლის 5 აპრილიდან – 2012 წლის 5 აპრილამდე) განმავლობაში საჭიროა ჰქონდეს შესრულებული ანალოგიური ხასიათის, სირთულის და შინაარსის სამუშაოები (შიდასახელმწიფოებრივი საავტომობილო გზების მშენებლობა და/ან რეკონსტრუქცია და/ან მოდერნიზაცია და/ან რეაბილიტაცია). ამასთან, შესრულებული ანალოგიური პროექტების წლიური საშუალო ღირებულება საჭიროა აღემატებოდეს პრეტენდენტის მიერ $\Sigma = \frac{(P + L) \cdot 12}{D} \cdot M$ ფორმულით დაანგარიშებულ მინიმალურ ზღვარს, სადაც:</p> <p><i>P</i> წარმოადგენს პრეტენდენტის მიერ წინამდებარე ტენდერში წარმოდგენილ სატენდერო წინადადების ფასს ლარებში, <i>D</i> – წინამდებარე ტენდერით განსაზღვრული შესყიდვის ობიექტის მიწოდების პერიოდს თვეებში, <i>L</i> – პრეტენდენტის სხვა მიმდინარე ხელშეკრულებების ფარგლებში დარჩენილი ვალდებულებების ჯამურ ღირებულებას ლარებში, ხოლო <i>M</i> მულტიპლიკატორს, რომლის ოდენობაც წინამდებარე ტენდერისათვის განისაზღვრა 0,75–ის ოდენობით.</p> <p>შესყიდვაში მონაწილეობის მსურველმა პირმა უნდა წარმოადგინოს ტენდერით გათვალისწინებული ანალოგიური ხასიათის, სირთულის და შინაარსის სამუშაოებზე გაფორმებული ხელშეკრულებების და ამ სამუშაოების დასრულების დამადასტურებელი დოკუმენტის ასლები (სამუშაოების შესრულების აქტი, ან/და შესრულებული სამუშაოების მიღება-ჩაბარების აქტი, ან/და დამკვეთის მიერ გაცემული შესრულებული სამუშაოების დამადასტურებელი ცნობა).</p>

პრეტენდენტების შეფასება	
<p>პრეტენდენტი 1:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • პრეტენდენტ 1–ის მიერ წინამდებარე ტენდერში წარმოდგენილი სატენდერო წინადადების ფასი შეადგენს 550000 ლარს; • პრეტენდენტის სხვა მიმდინარე ხელშეკრულებების ფარგლებში დარჩენილი ვალდებულებების ჯამური ღირებულება შეადგენს 50000 ლარს; • მიწოდების ვადა განისაზღვრა სატენდერო დოკუმენტაციით და შეადგენს 13 თვეს; • პრეტენდენტის მიერ წარმოდგენილ იქნა უკანასკნელი 2 სრული წლის (2010 წლის 5 აპრილიდან – 2012 წლის 5 აპრილამდე) განმავლობაში შესრულებული ანალოგიური ხასიათის, სირთულის და შინაარსის სამუშაოების დასრულების დამადასტურებელი დოკუმენტების ასლები, ჯამში 700000 ლარის ოდენობის თანხაზე, შესაბამისად, წელიწადში საშუალოდ 350000 ლარის ოდენობის თანხაზე. <p>➤ პრეტენდენტი 1 ექვემდებარება დისკვალიფიკაციას, რადგან პრეტენდენტ 1–ს უნდა წარმოედგინა ანალოგიური ხასიათის, სირთულის და შინაარსის სამუშაოების დასრულების დამადასტურებელი დოკუმენტების ასლები, რომელთა მიხედვით წლიური საშუალო მაჩვენებელი აღემატება პრეტენდენტის მიერ დაანგარიშებულ შემდეგ ზღვარს:</p> $350\,000 < \frac{(550\,000 + 50\,000) \cdot 12}{13} \cdot 0,75 = 415384,6$
<p>პრეტენდენტი 2:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • პრეტენდენტის მიერ წინამდებარე ტენდერში წარმოდგენილი სატენდერო წინადადების ფასი შეადგენს 580000 ლარს; • პრეტენდენტის სხვა მიმდინარე ხელშეკრულებების ფარგლებში დარჩენილი ვალდებულებების ჯამურ ღირებულება შეადგენს 200.000 ლარს; • მიწოდების ვადა განისაზღვრა სატენდერო დოკუმენტაციით და შეადგენს 13 თვეს; • წარმოდგენილ იქნა უკანასკნელი 2 სრული წლის (2010 წლის 5 აპრილიდან – 2012 წლის 5 აპრილამდე) განმავლობაში შესრულებული ანალოგიური ხასიათის, სირთულის და შინაარსის სამუშაოების დასრულების დამადასტურებელი დოკუმენტების ასლები, ჯამში 1500000 ლარის ოდენობის თანხაზე, შესაბამისად, წელიწადში საშუალოდ 750000 ლარის ოდენობის თანხაზე. <p>➤ პრეტენდენტი 2 არ ექვემდებარება დისკვალიფიკაციას, რადგან</p> $750\,000 > \frac{(580\,000 + 200\,000) \cdot 12}{13} \cdot 0,75 = 540\,000$

გაითვალისწინეთ:

სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს მიერ რეკომენდირებული, ზემოთ მოყვანილი მეთოდებით დაანგარიშებული შესრულებული ანალოგიური პროექტების ჯამური ღირებულება, რომელთა შესახებ პრეტენდენტს მოეთხოვება დასაბუთების წარდგენა, უკუპროპორციულ კავშირშია შესყიდვის ობიექტის მიწოდების ვადასთან. მჭიდროდ განსაზღვრული მიწოდების ვადა ზრდის პროექტის განხორციელებისათვის საჭირო ზოგად შესაძლებლობებს და, შესაბამისად, მიმწოდებლების მხრიდან წარსადგენ ანალოგიური პროექტების ჯამურ ღირებულებას. გამომდინარე აქედან, შესაძლებელია, მიწოდების მოკლე ვადის განსაზღვრით, ტენდერში მონაწილეობა შეეზღუდოს კვალიფიცირებულ მიმწოდებელს, რომელსაც გააჩნია შედარებით ნაკლები რესურსი და, შესაბამისად, პროექტის განხორციელების შესაძლებლობა განსაზღვრულ მიწოდების ვადასთან შედარებით უფრო ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში. შესაბამისად, სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს რეკომენდაციას, შემსყიდველმა ორგანიზაციამ მაქსიმალურად კვალიფიციურად განახორციელოს შესყიდვის დაგეგმვა, შესყიდვის პროცესის დროულად დაწყების, მიწოდების ზომიერი ვადის განსაზღვრის და ტენდერში მაქსიმალური კონკურენციის დონის უზრუნველყოფისათვის.

ევროკავშირის დირექტივის გათვალისწინებით, რეკომენდირებულია, შემსყიდველმა ორგანიზაციებმა შეძლებისდაგვარად გაახანგრძლივონ მიწოდების ვადები, თუ პირველი ალტერნატივის გამოყენების საშუალებით დაანგარიშებული წარსადგენი ბრუნვის ოდენობა აღემატება სავარაუდო ღირებულების ორმაგ მაჩვენებელს¹⁰.

სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო იზიარებს ფართოდ გავრცელებულ მიდგომას, რომელიც გულისხმობს შედარებით ახლად დაფუძნებული კომპანიების ტენდერში მონაწილეობის მიღების წახალისებას¹¹. სატენდერო დოკუმენტაციაში შესაძლებელია დამატებითი პირობის

¹⁰ ევროკავშირის 2014/24/EU დირექტივის თანახმად, მოთხოვნილი წლიური ბრუნვა ნორმალურ შემთხვევაში არ უნდა აღემატებოდეს სავარაუდო ღირებულების ორმაგ ოდენობას. მულტიპლიკატორის 0,5-ის ოდენობით განსაზღვრისა და წინამდებარე თავში მოყვანილი საჭირო ბრუნვის დაანგარიშების პირველი ალტერნატივის გამოყენების შემთხვევაში, წარსადგენი ბრუნვის ოდენობა გადააჭარბებს სავარაუდო ღირებულების ორმაგ მაჩვენებელს მაშინ, როდესაც მიწოდების ვადა ნაკლებია სამ თვეზე. მულტიპლიკატორის 0,75-იანი მაჩვენებლის გამოყენების შემთხვევაში წარსადგენი ბრუნვის ოდენობა გადააჭარბებს სავარაუდო ღირებულების ორმაგ მაჩვენებელს მიწოდების ვადის 4,5 თვეზე ნაკლები მიწოდების ვადის განსაზღვრისას.

¹¹ აღნიშნული რეკომენდაციები მოყვანილია, როგორც სხვადასხვა ქვეყნების, ასევე საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ გაწეულ რეკომენდაციებში. იხ. მაგალითად, SIGMA-ს სატენდერო მასალა

გათვალისწინება, რომლის მიხედვით შედარებით ახლად დაფუძნებულ მიმწოდებელს მიეცემა ტენდერში მონაწილეობის საშუალება, თუ მისი საშუალო თვიური ბრუნვის 12-ზე ნამრავლი აღემატება მოთხოვნილი წლიური ბრუნვის ოდენობას¹².

გათვალისწინეთ:

შემსყიდველი ორგანიზაციის შეხედულებისამებრ, ბრუნვის მოთხოვნასთან პარალელურად, შესაძლებელია, ობიექტურობის და არადისკრიმინაციულობის პრინციპის გათვალისწინებით, სატენდერო დოკუმენტაციაში სხვა დამატებითი პირობების განსაზღვრა. მაგალითად, მსხვილი მოცულობის პროექტის შესყიდვის შემთხვევაში, შესაძლებელია, მიმწოდებელს მოეთხოვოს დასაბუთების წარდგენა იმის შესახებ, რომ მას, წარსულში, შესრულებული აქვს არანაკლებ ერთი ანალოგიური მოცულობის პროექტი. მიმწოდებლის ზოგადი შესაძლებლობების შეფასებისგან განსხვავებით, აღნიშნული მოთხოვნის მიზანს წარმოადგენს მიმწოდებლის მსხვილ პროექტებთან მუშაობის ცოდნის/გამოცდილების შეფასება.

[Public Procurement Training for IPA Beneficiaries](#), გვ. E-152; შოტლანდიელების მიერ გაწეული რეკომენდაცია: იხ. [Scottish Procurement Note SPPN 2/2012](#), გვ. 3.

¹² ანალოგიური რეკომენდაცია გაწეულია ავსტრიელების მიერ შემდეგ პუბლიკაციაში:

Vergabehandbuch KMU, Wirtschaftskammer Niederösterreich: [Wie Regionale Stärken von KMU im Vergabeverfahren berücksichtigt werden können](#), გვ. 101.

გახსოვდეთ:

- წლიური ბრუნვა წარმოადგენს სასარგებლო ინდიკატორს, რათა შევაფასოთ, აქვს, თუ არა მიმწოდებელს ის ზოგადი შესაძლებლობები, რომლებიც საჭიროა გარკვეული მოცულობის სამუშაოს შესრულებისათვის, მომსახურების გაწევისათვის ან საქონლის მიწოდებისათვის;
- ბრუნვის მოთხოვნისას, მნიშვნელოვანია, მიმწოდებლის სპეციალიზირების გათვალისწინება, რაც გულისხმობს ბრუნვის მოთხოვნას მხოლოდ ტენდერში მოცემული კონკრეტული შესყიდვის ობიექტის ანალოგიურ სამუშაოებთან/მომსახურებებთან/მიწოდებებთან მიმართებაში;
- შემსყიდველმა ორგანიზაციამ საჭიროა, ყოველი ტენდერის გამოცხადებამდე თავად შეაფასოს, არსებობს თუ არა, მისაწოდებელი შესყიდვის ობიექტის სპეციფიკიდან გამომდინარე, მიმწოდებლის ზოგადი შესაძლებლობების შეფასების და, შესაბამისად, ანალოგიური პროექტების განხორციელების შესახებ ინფორმაციის მოთხოვნის საჭიროება.
- წარსადგენი ანალოგიური პროექტების ჯამური ღირებულების მინიმალური ოდენობა, ისევე როგორც ნებისმიერი სხვა მოთხოვნა, ზომიერ პროპორციაში უნდა იყოს, როგორც მისაწოდებელი შესყიდვის ობიექტის მოცულობასთან (სავარაუდო ღირებულებასთან) ასევე, მიწოდების პერიოდის ხანგრძლივობასთან.
- პროპორციულობის პრინციპის დაცვის მიზნით, ჩვენი რჩევაა, შემსყიდველმა ორგანიზაციებმა იხელმძღვანელონ ჩვენს მიერ რეკომენდირებული

3. ტექნიკური ცოდნის შეფასება

რეკომენდაციის პირველ თავში აღვნიშნეთ, რომ მიმწოდებელი, როგორც წესი, საჭიროა შეფასდეს პროექტის განხორციელების შემძლეად, თუ მას გააჩნია როგორც **ტექნიკური ცოდნა**, ასევე **ფინანსური და ტექნიკური შესაძლებლობები**, რომლებიც საჭიროა ამ პროექტის განხორციელებისათვის.

ტექნიკურ ცოდნასთან დაკავშირებით, სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო იზიარებს საერთაშორისოდ აღიარებულ პრაქტიკას, რომლის მიხედვითაც, ფინანსური და ტექნიკური შესაძლებლობების შეფასებისაგან განსხვავებით, ტექნიკური ცოდნის შეფასება საჭიროა განხორციელდეს არა საწარმოსთან, არამედ პროექტის განხორციელებაზე პასუხისმგებელ

პირებთან მიმართებაში¹³, გამომდინარე იქედან, რომ საწარმოს გამოცდილება გარკვეულ შემთხვევებში ვერ უზრუნველყოფს მოთხოვნის არსს და, გარდა ამისა, მოთხოვნა შეუძლებელს გახდის ტენდერში მონაწილეობის მიღებას მაღალკვალიფიციური კადრებით დაკომპლექტებული, ახლად შექმნილი საწარმოსთვის¹⁴.

საჭიროების შემთხვევაში, რაც განისაზღვრება პროექტის სირთულის მიხედვით, პროექტის განხორციელებისათვის საჭირო ტექნიკური ცოდნის შეფასებისათვის, შესაძლებელია პროექტის განხორციელებაზე პასუხისმგებელი პირების შესაბამისი განათლების, გამოცდილების და/ან კონკრეტულ მმართველ პოზიციაზე (მაგ. ტექნიკური დირექტორი) მუშაობის დამადასტურებელი დოკუმენტების წარდგენის მოთხოვნა. დამადასტურებელი დოკუმენტების სახით, როგორც წესი, პრეტენდენტს მოეთხოვება შესაბამისი სპეციალისტების პროფესიული და აკადემიური მიღწევების ნაკრების (CV), დიპლომ(ებ)ისა და სერტიფიკატების წარდგენა.

გაითვალისწინეთ:

შემსყიდველმა ორგანიზაციამ, შესყიდვის ობიექტის მიწოდების სპეციფიკიდან გამომდინარე, საჭიროა თავად განსაზღვროს, თუ რომელ პოზიციაზე მომუშავე თანამშრომელი ითვლება პროექტის განხორციელებაზე პასუხისმგებლად, რასაც შესაბამისად ასახავს სატენდერო დოკუმენტაციაში. ამასთან, საჭიროა, შემსყიდველმა ორგანიზაციამ ზუსტად განსაზღვროს კონკრეტულ პოზიციაზე მყოფი პირის საჭირო განათლება და გამოცდილება.

განსაკუთრებულად რთული სპეციფიკის შესყიდვის ობიექტის შემთხვევაში, შესაძლებელია ასევე პირობის ჩადება, რის მიხედვითაც, მიმწოდებელს მოეთხოვება, ყოველი ან ზოგიერთი პასუხისმგებელი პირის ანალოგიური სირთულის პროექტებში ჩართულობის დამადასტურებელი დოკუმენტის/დეკლარირების წარდგენა. ამასთან, საჭიროა, შემსყიდველმა ობიექტურად დააკონკრეტოს ანალოგიური პროექტების საჭირო ოდენობა, რომლებიც განხორციელდა პასუხისმგებელი პირის/პირების ჩართულობით.

¹³ იხ. მაგალითად, [Das wirtschaftlichste Angebot, Bayerisches Staatsministerium für Wirtschaft, Verkehr und Technologie](#), გვ. 7, [Wie Regionale Stärken von KMU im Vergabeverfahren berücksichtigt werden können](#), გვ. 101, [Suitability Criteria for Works Contractors, Minimum Standards](#), გვ. 17.

¹⁴ იხ. [European Code of Best Practices Facilitating Access by SMEs to Public Procurement Contracts](#), გვ. 15

გათვალისწინეთ:

გამომდინარე ობიექტურობის პრინციპიდან, შემსყიდველმა ორგანიზაციამ, გამოცდილების მოთხოვნისას, საჭიროა მხოლოდ განსაკუთრებულად რთული სპეციფიკის მქონე შესყიდვის ობიექტის შემთხვევაში გადააჭარბოს სამ წლიანი გამოცდილების მოთხოვნას.

მაგალითი 3: ტექნიკური ცოდნისა და გამოცდილების მოთხოვნა

შესყიდვის ობიექტი: ხიდის განახლების სამუშაოები

სატენდერო დუკუმენტაციის შესაძლო პირობები:

მიმწოდებელმა საჭიროა ქვემოთ მოყვანილი ცხრილის შესაბამისად წარადგინოს, ცხრილში აღნიშნულ პოზიციებზე მომუშავე იმ ინჟინერ-ტექნიკური პერსონალის შესახებ ინფორმაცია, რომელიც დაკავებული იქნება ამ ტენდერით გათვალისწინებული სამუშაოების შესრულებაზე:

თანამდებობა, პოზიცია	გვარი, სახელი	მუშაობის საერთო გამოცდილება
ტექნიკური დირექტორი		
ტექ. განყოფილების უფროსი		
ინჟინერ გეოდეზისტი		
მშენებელ-ინჟინერი		
სამუშაოთა მწარმოებელი		

ამასთან, შესყიდვაში მონაწილეობის მსურველი პირის წარმოდგენილ ძირითად სპეციალისტებს უნდა გააჩნდეთ ტექნიკური განათლება და ტენდერით გათვალისწინებული ანალოგიური ხასიათის, სირთულის და შინაარსის (მშენებლობა, რეკონსტრუქცია, მოდერნიზაცია, რეაბილიტაცია და სხვა.) სამუშაოს შესრულების არანაკლებ 2 წლიანი გამოცდილება, რაც დადასტურდება შესაბამისი დიპლომ(ებ)ის, სერტიფიკატებისა და პროფესიული და აკადემიური მიღწევების ნაკრების (CV) წარდგენით.

მიმწოდებელმა საჭიროა წარადგინოს ცხრილში მოყვანილი ყოველი ცალკეული პასუხისმგებელი პირისათვის ბოლო სამი წლის განმავლობაში განხორციელებული არანაკლებ 3 ანალოგიური სირთულის ან უფრო რთული პროექტების ჩამონათვალი და პროექტის მოკლე აღწერა.

მაგალითი 4: ტექნიკური ცოდნისა და გამოცდილების მოთხოვნა			
შესყიდვის ობიექტი:		საკანცელარიო საქონლის შესყიდვა	
სატენდერო დოკუმენტაციის შესაძლო პირობები:			
<p>მიმწოდებელმა საჭიროა ქვემოთ მოყვანილი ცხრილის შესაბამისად წარადგინოს, ცხრილში აღნიშნულ პოზიციებზე მომუშავე იმ პერსონალის შესახებ ინფორმაცია, რომელიც დაკავებული იქნება ამ ტენდერით გათვალისწინებული საქონლის მიწოდებაზე:</p>			
თანამდებობა, პოზიცია	გვარი, სახელი	მუშაობის გამოცდილება	საერთო
გაყიდვების მენეჯერი			
ოფის მენეჯერი			
<p>ამასთან, შესყიდვაში მონაწილეობის მსურველი პირის წარმოდგენილ პირებს უნდა გააჩნდეთ აღნიშნულ პოზიციაზე არანაკლებ 1 წლიანი გამოცდილება, რაც დადასტურდება პროფესიული მიღწევების ნაკრების (CV) წარდგენით.</p> <p>მიმწოდებელმა საჭიროა წარადგინოს ცხრილში მოყვანილი ყოველი ცალკეული პირისათვის ბოლო ერთი წლის განმავლობაში განხორციელებული არანაკლებ ერთი ანალოგიური მოცულობის პროექტი შესაბამისი მოკლე აღწერით.</p>			

- გახსოვდეთ:**
- მიმწოდებლის ტექნიკური ცოდნის შეფასება საჭიროა განხორციელდეს არა საწარმოსთან, არამედ პროექტის განხორციელებაზე პასუხისმგებელ პირებთან მიმართებაში;
 - სააგენტოს რეკომენდაციაა, შემსყიდველმა ორგანიზაციამ, შესყიდვის ობიექტის მიწოდების სპეციფიკიდან გამომდინარე, თავად განსაზღვროს, თუ რომელ პოზიციაზე მომუშავე თანამშრომელი ითვლება პროექტის განხორციელებაზე პასუხისმგებლად, რასაც შესაბამისად ასახავს სატენდერო დოკუმენტაციაში;
 - შემსყიდველმა ორგანიზაციამ საჭიროა ზუსტად განსაზღვროს კონკრეტულ პოზიციაზე მყოფი პირის საჭირო განათლება და გამოცდილება;
 - გამომდინარე ობიექტურობის პრინციპიდან, ჩვენი რეკომენდაციაა, შემსყიდველმა ორგანიზაციამ, მინიმალური გამოცდილების მოთხოვნისას, არ გადააჭარბოს სამ წლიანი გამოცდილების მოთხოვნას;
 - საჭირო კვალიფიკაციის დამადასტურებელი დოკუმენტების წარდგენა საჭიროა განხორციელდეს მხოლოდ იმ პასუხისმგებელი პირების მიმართ, რომლებიც დაკავებულნი იქნებიან ამ ტენდერით გათვალისწინებული პროექტის შესრულებაზე.